

PRIPOROČILA ZA PREBIVALCE O RAVNANJU Z AZBESTNIMI ODPADKI OB ČISTILNIH AKCIJAH

V Sloveniji iz delovnega in življenjskega okolja še nismo odstranili vseh izdelkov iz azbesta zato **azbestne odpadke** ob pomladanskih čistilnih akcijah pogosto najdemo neustrezno odložene oz. odvržene v naravi.

V naravi lahko najdemo neustrezno odvržene različne azbestne odpadke:

Odsluženo strešno kritino, gradbene odpadke z azbestnimi tesnilnimi masami, smolami, lepili, azbestne opeke, azbestne betone, ostanke azbestno cementnih vodovodnih in kanalizacijskih cevi, kolena, peči (s tesnilnimi in izolacijskimi masami), talne obloge z azbestno izolacijo, plošče vinaz, različne izolacijske materiale, tesnila, paste, kite, fasadne plošče, stropne azbestne obloge, čisti azbest v obliki tkanine ali ometa, zavorne obloge, toplovodne kotle, grelce...

Valovite plošče (strehe in zidovi)

odslužena azbest-cementna kritina (salonitke)

plošče vinaz, linoleji z azbestnimi vlakni

Tekstil, ki vsebuje azbest

azbestne tkanine

Poškodovana cevna izolacija

izolacijski material

Cementno vezane grelne cevi

Leseno okno s kitom

Termoakumulacijski grelniki

Slike: pridobljene s spletne strani 20. 2. 2015: http://www.gzs.si/slo/panoge/zbornica_za_poslovanje_z_nepremicninami/66252

Na divjih odlagališčih se najpogosteje komunalni odpadki mešajo z azbestnimi, zato je treba najprej odstraniti azbestne, šele potem ostale odpadke.

Dokument:	PRIPOROČILA ZA PREBIVALCE O RAVNANJU Z AZBESTNIMI ODPADKI OB ČISTILNIH AKCIJAH
Pripravila:	Strokovna skupina na nalogi osveščanja o azbestu, NIJZ, Center za zdravstveno ekologijo v sodelovanju s KIMDPŠ UKC Lj
Verzija: februar 2019	
Zamenja verzijo: 23. 3. 2018	
Stran 1/3	

POZOR: Če med čistilno akcijo naletite na azbestne odpadke, jih nikakor ne odstranjujte sami, temveč o tem obvestite organizatorja čistilne akcije in odstranjevanje prepustite osebam, ki so za to usposobljene in opremljene.

Če kadarkoli, tudi izven čistilnih akcij, v naravi odkrijete odložene nevarne azbestne odpadke ali z njimi nasute poti, kolovoze, o tem obvestite Inšpektorat RS za okolje in prostor.

AZBESTNI odpadki so NEVARNI ODPADKI, zato je z njimi treba ravnati previdno. Pri odstranjevanju azbesta se je treba zavestno odločiti za zaščito sebe, drugih ljudi in okolja. Obvezna je uporaba OSEBNE VAROVALNE OPREME.

Azbestna vlakna so mikroskopsko majhna in lahka, v zraku lebdijo in so neuničljiva. Nevarno je vsako azbestno vlakno.

Azbestnih vlaken s prostim očesom **ne vidimo**, jih **ne vohamo** in **ne čutimo med vdihavanjem**.

Azbestna vlakna **so rakotvorna**, predvsem njihovo vdihavanje predstavlja veliko nevarnost za zdravje. Pri vdihu zaidejo globoko v pljuča, kjer lahko ostanejo več let preden povzročijo različne bolezni pljuč. Od izpostavljenosti azbestu do morebitnega pojava bolezni lahko preteče več let (od 10 do 40), znaki bolezni se pokažejo pozno in so neznačilni (kašelj, zadihanost, hripavost...).

Nikoli ne odstranjujte azbesta, če niste usposobljeni za to delo!

Če se kljub tveganju odločite in manjše količine azbestnih odpadkov pobirate sami, se prepričajte, da na območju, kjer se odstranjuje azbest niso prisotni otroci in ne pobirajo azbestnih odpadkov.

Za to delo potrebujete ustrezno OSEBNO VAROVALNO OPREMO. Ta je potrebna ne le za lastno varnost, ampak tudi zato, da na obleki, koži, laseh, obrazu, ne raznašate azbestnih vlaken ter s tem ne izpostavljate še drugih oseb, zlasti otrok.

UPOŠTEVAJTE:

- **ZA ZAŠČITO LASTNEGA ZDRAVJA JE NUJNA UPORABA OSEBNE VAROVALNE OPREME (slika KIMDPŠ):**
 - **varovalna delovna obleka** s pokrivalom - za enkratno uporabo (na primer kombinezon Tyvec),
 - **delovne gumijaste rokavice**,
 - **gumijasti škornji** brez vezalk,
 - **obrazna polmaska s filtrom** P2 ali P3 za varovanje dihal;
 - **čelada in varovalni pas/vrv** (na sliki) sta potrebni pri delu na višini

Dokument:	PRIPOROČILA ZA PREBIVALCE O RAVNANJU Z AZBESTNIMI ODPADKI OB ČISTILNIH AKCIJAH
Priprava:	Strokovna skupina na nalogi osveščanja o azbestu, NIJZ, Center za zdravstveno ekologijo v sodelovanju s KIMDPŠ UKC Lj
	Verzija: februar 2019
	Zamenja verzijo: 23. 3. 2018
	Stran 2/3

OSEBNA VAROVALNA OPREMA ZA DELO Z AZBEST-CEMENTNIMI IZDELKI

Osebna varovalna oprema za delo z azbestocementnimi izdelki je namenjena predvsem zaščiti lastnega zdravja ter zmanjšanju možnosti raznašanja azbestocementnega prahu v širše bivalno okolje.

Čelada, varovalni pas in varovalna vrv za delo na višini.

Delovna obleka za enkratno uporabo iz materiala, ki preprečuje možnost prijema vlaken na primer: prahotesna zaščitna oblačila (kombinezon) Tyvek™

Obutev, ki jo je mogoče oprati. Biti mora primerna za hojo po strehah s čim manjšo možnostjo prijemanja azbestocementnih vlaken. Obutev z vezalkami ni primerna, saj se na vezalke azbestna vlakna ujamejo.

Opremo za zaščito dihal moramo vedno uporabljati na območju, kjer obstaja možnost kontaminacije z azbestom! Katero masko bomo izbrali, je odvisno od koncentracije azbestnih vlaken v zraku. Uporaba tako imenovanih respiratorjev po naši zakonodaji ni dovoljena!

Rokavice iz materiala, ki preprečuje možnost prijema vlaken.

Slika: KIMDPŠ, 2019

(Vir: Miklič Milek s sod., 2017; http://www.cilizadelo.si/e_files/content/Azbest_ucno%20gradivo_delo%20z%20azbestom_A4-WEB.pdf)

- **ZMANJŠAJTE OZ. PREPREČITE PRAŠENJE;** azbestno cementne odpadke **omočite (poškropite) z vodo**. Nanje ne brizgajte vode z visokim tlakom (curek vode pod pritiskom ni primeren), da ne bi azbestnih vlaken še bolj razpihali v okolico;
- **Z ODPADKI RAVNAJTE PREVIDNO**, da se ne drobijo, lomijo, luščijo; manjših kosov azbestnih odpadkov in njihovega drobirja **nikoli ne pometajte**, saj s tem azbestna vlakna prašite v okolje;
- azbestne odpadke previdno polagajte (NE MEČITE!) v **posebne predpisane vreče ali ovijte s folijo** (dvoslojno, s trdnostjo, kot so polietilenske vreče, debeline najmanj 0,6 mm). Vreče neprepustno zaprite ali zalepite in označite z napisom **»AZBESTNI ODPADEK«**;
- če odstranjujete azbestno cementne plošče, jih previdno zlagajte na lesene palete, da bo možen mehaniziran odvoz. S ploščami naj rokujeta po dve osebi, saj so težke;
- embalarane odpadke je treba **prevažati previdno, da se med prevozom ne drobijo in ne raztresajo**;
- oddati jih je treba na **pooblaščen odlagališče**, ki ima posebna polja za odlaganje azbestnih odpadkov;
- **med delom ne kadite in ne uživajte hrane in pijače**;
- po opravljenem delu je pomembno, da osebno varovalno opremo **pravilno in previdno slečete oz. snamete tako, da se sprost čim manj azbestnih vlaken**. Masko za zaščito dihal odstranite nazadnje. Za nazoren prikaz pravilne uporabe osebne varovalne opreme priporočamo ogled filma na spletni strani KIMDPŠ: <https://www.youtube.com/watch?v=R5BJ-QGbF0c>.

Dodatne informacije: <http://www.cilizadelo.si/brez-azbesta---varna-delovna-mesta-27-10-2017.html>

Dokument:	PRIPOROČILA ZA PREBIVALCE O RAVNANJU Z AZBESTNIMI ODPADKI OB ČISTILNIH AKCIJAH
Priprava:	Strokovna skupina na nalogi osveščanja o azbestu, NIJZ, Center za zdravstveno ekologijo v sodelovanju s KIMDPŠ UKC Lj
Verzija: februar 2019	
Zamenja verzijo: 23. 3. 2018	
Stran 3/3	